

18.12.2023

Dnro 2832/03.04.04.04.11/2023

Asia

Kirkollisvalitus

Valittajat

Henri Vettenranta, Pirkko Turunen ja Martti Kola, Pitäjänmäen seurakunnan jäseninä

Päätös, josta valitetaan**Pitäjänmäen seurakunnan seurakuntaneuvosto 6.6.2023 § 48**

Seurakuntaneuvosto oli 16.5.2023 § 39 päättänyt, että Pitäjänmäen seurakunnan tilat, sakraalitilat mukaan luettuina, ovat tasapuolisesti käytettävissä myös samaa sukupuolta olevien pariin avioliittoon vihkimiseen ja muualla solmittujen avioliittojen siunaamiseen.

Seurakuntaneuvosto on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt valittajien ja erään muun henkilön tekemän oikaisuvaatimuksen.

Päätöksen perusteluiksi tulleessa selostusosassa on esitetty muun ohella, että kirkkojärjestyksen mukaisesti (kirkkojärjestyksen 14 luvun 2 §:n 1 momentti) kirkon käyttämisestä päättävät kirkkoherra ja seurakuntaneuvosto yhdessä. Nyt tehty päätös seurakunnan tilojen käytöstä ei sellaisenaan ohjaa Pitäjänmäen seurakunnan itse järjestämää toimintaa. Päätös perustuu kirkkojärjestyksen (14 luvun 2 §) seurakuntaneuvostolle ja kirkkoherralle antamaan valtuutukseen päättää tilojen käytöstä.

Valituksessa esitetyt vaatimukset

Valituksenalainen päätös on kumottava. Valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpano on kiellettävä.

Perusteet

Seurakuntaneuvosto on ylittänyt kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen perustuvan toimivaltansa päättäessään seurakunnan kirkkotilojen ja muiden

tilojen luovuttamisesta samaa sukupuolta olevien parien kirkolliseen avioliittoon vihkimiseen tai avioliiton siunaamiseen. Seurakuntaneuvoston päätös on kirkkolain ja kirkkojärjestyksen vastainen, koska samaa sukupuolta olevien parien avioliittoon vihkimiset ja siunaamiset eivät ole Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkollisia toimituksia, eikä kirkkotiloja tai muitakaan seurakunnan tiloja voida antaa sellaisiin kirkollisiin toimituksiin, jotka ovat kirkkolaissa, kirkkojärjestyksessä ja kirkkokäsikirjassa säädetyn vastaisia. Kirkon virallisen avioliittokäsityksen mukaan kirkollinen vihkiminen ja avioliiton kirkollinen siunaaminen ovat mahdollisia vain miehen ja naisen välillä. Päätös siitä keitä kirkossa vihitään avioliittoon, kuuluu kirkolliskokouksen toimivaltaan. Kirkon virallinen avioliittokäsitys ja sen muuttamisjärjestys on riidaton seikka.

Perustuslaissa turvattuun yhteisölliseen uskonnonvapauteen sisältyvään sisäiseen autonomiaan kuuluu uskonnollisen yhdyskunnan oikeus päättää omista uskonnollisista menoistaan. Evankelis-luterilaisella kirkolla on siten avioliittolain nojalla oikeus asettaa kirkollisen vihkimisen ehdoksi, että vain mies ja nainen voidaan vihkiä avioliittoon. Tämä ehto koskee myös aikaisemmin solmitun avioliiton kirkollista siunaamista.

Valittajat ovat vedonneet korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisuun KHO 2020:97, jossa korkein hallinto-oikeus totesi, että tuomioistuimessa voitiin kysymyksessä olleessa varoituksen antamisesta koskevassa asiassa tutkia ainoastaan sitä, onko tuomiokapituli voinut hiippakunnan papistoa ohjatessaan ja valvoessaan katsoa, että pappisvirassa olevan papin toiminta on ollut kirkon omissa toimivaltaisissa elimissä kirkkolain nojalla määritellyn avioliittokäsityksen ja sen perusteella annetun ohjeistuksen vastaista. Valittajien mukaan korkeimmalla mahdollisella oikeudellisella tasolla on siis todettu, että evankelis-luterilaisen kirkon papilla ei ole toimivaltuuksia vihkiä samaa sukupuolta olevaa paria avioliittoon ja että sellainen vihkiminen on kirkon omissa toimivaltaisissa elimissä kirkkolain nojalla määritellyn avioliittokäsityksen ja sen perusteella annetun ohjeistuksen vastaista. Tällöin myöskään seurakunnalla ei ole toimivaltaa luovuttaa tilojaan korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä todettuun kirkon omien sääntöjen ja järjestyksen vastaiseen toimintaan. Samat kirkon säännöt koskevat seurakuntaa siinä kuin pappiakin. Kirkkojärjestyksen 14 luvun 2 §:ssä säädettyä toimivaltaa rajaavat kirkon omat päätökset, kirkkolaki ja sen perusteella annetut ohjeistukset.

Seurakuntaneuvosto on päätöksellään tietoisesti irtautunut kirkon avioliittokäsityksestä. Kysymystä siitä, onko seurakuntaneuvostolla toimivaltaa tällaisen päätöksen tekemiseen vai onko päätös kirkkolain ja kirkkojärjestyksen vastainen, on lähestyttävä kirkon oman sisäisen autonomian ja siihen kuuluvan kirkon opin ja tehtävän kautta. Huolehtiessaan muun muassa kirkollisista toimituksista seurakunta toteuttaa kokonaiskirkon tehtävää - ei siis yksittäisen seurakunnan tai kirkkoherran tai seurakuntaneuvoston jäsenten näkemyksiä. Seurakunta hoitaa kirkkolain 7 luvun 1 §:n mukaan asioitaan ja omaisuuttaan itsenäisesti, mutta kirkkolain ja kirkkojärjestyksen mukaan.

Kirkkorakennuksia ja muita seurakunnan tiloja käytetään kirkollisten toimitusten ohella erilaisiin kirkon toimintaa tukeviin tilaisuuksiin, esimerkiksi

konsertteihin, luentoihin tai nuorten toiminnallisiin iltoihin. Nämä ovat oikeudellisessa arvioinnissa eri asemassa kuin kirkolliset toimitukset.

Kirkkotilojen käyttöä koskevia säännöksiä ei voida tulkita ja soveltaa irrallaan kirkkolaisissa ja kirkkojärjestyksessä säädetystä hallinnosta ja päätöksentekojärjestelmästä ja kirkon virallisesta avioliittokäsityksestä.

Paikallisseurakunta käytännössä romuttaa kirkon päätöksentekojärjestyksen korkeimman tason eli kirkolliskokouksen legitimitetin kirkon opillisissa asioissa. Näin avataan ovi sille, että seurakunnat voivat vastaisuudessa tehdä muissakin asioissa päätöksiä ohi kirkolliskokouksen.

Yhdenvertaisuuslain säännöksiä ei voida soveltaa evankelisluterilaisen kirkon avioliittoon vihkimistä koskeviin ehtoihin ja muotoihin, vaan niistä kirkko päättää itse kirkkolain ja kirkkojärjestyksen mukaisesti. Näin ollen seurakuntaneuvosto ei voi myöskään yhdenvertaisuuslain nojalla, vastoin kirkon päätöksiä ja järjestystä, tehdä päätöstä seurakunnan tilojen luovuttamisesta samaa sukupuolta olevien kihla- ja hääparien käyttöön kirkolliseen vihkimiseen tai avioliiton siunaamiseen.

Asian käsittely ja selvittäminen

Seurakuntaneuvosto on antanut lausunnon, jossa on esitetty muun ohella, että päätös tilojen käytöstä kuuluu seurakuntaneuvostolle annettuun päätäntävaltaan, ja että päätös on tehty hallinnollisesti asianmukaisella tavalla kirkkojärjestyksen määräämän sääntelyn mukaisesti.

Valittajat ovat antaneet vastaselityksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen ja täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen.

Perustelut

Asiassa sovelletaan päätöksentekohetkellä voimassa olleita ja sittemmin kumottuja kirkkolakia (1054/1993) ja kirkkojärjestyksestä (1055/1993).

Kirkkolain (1054/1993) 2 luvun 1 §:n (1054/1993) 2 momentin mukaan kirkon hallinnosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jossa annetaan määräyksiä myös kirkon toiminnasta. Kirkkojärjestyksen antaa kirkolliskokous.

Kirkkolain 7 luvun 1 §:n (1054/1993) 1 momentin mukaan seurakunta hoitaa itse asioitaan ja omaisuuttaan kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä kirkon taloudesta erikseen annettujen säädösten mukaan. Pykälän 2 momentin mukaan seurakunnat voivat hoitaa asioitaan ja omaisuuttaan myös seurakuntayhtymänä niin kuin 11 luvussa säädetään.

Kirkkolain 10 luvun 1 §:n (1054/1993) 3 kohdan mukaan kirkkoneuvoston asiana on, jollei toisin ole säädetty tai määrätty, muun ohessa johtaa seurakunnan hallintoa sekä seurakunnan talouden ja omaisuuden hoitoa.

Kirkkolain 11 luvun 9 §:n (821/2004) 1 momentin mukaan seurakuntayhtymään kuuluvilla seurakunnilla on kullakin seurakuntaneuvosto. Se hoitaa ne 10 luvun 1 §:ssä mainitut kirkkoneuvoston tehtävät, jotka eivät kuulu yhteiselle kirkkoneuvostolle, sekä muut seurakuntaneuvostolle osoitetut tai erikseen määrätty tehtävät. Pykälän 2 momentin mukaan seurakuntaneuvosto käyttää seurakunnan omaisuuden omistamiseen ja hallintaan liittyvää päätösvaltaa.

Kirkkolain 24 luvun 4 §:n 1 momentin (1008/2012) mukaan seurakuntaneuvoston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kirkollisvalituksella hallinto-oikeudelta. Pykälän 2 momentin (1274/2003) mukaan valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- 2) päätöksen tehnyt viranomais on ylittänyt toimivaltansa; tai
- 3) päätös on muuten lainvastainen.

Kirkkojärjestyksen (1055/1993) 14 luvun 2 §:n 1 momentin (1202/2002) mukaan kirkon käyttämisestä päättävät kirkkoherra ja kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto yhdessä. Kirkkoherra valvoo kirkon käyttöä.

Hallinto-oikeus toteaa, että Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla on osana uskonnonvapautta oikeus päättää avioliittokäsityksestään ja kirkollisista toimituksistaan, muun ohella siitä, millä edellytyksillä kirkon papisto suorittaa avioliittoon vihkimisen tai avioliiton siunaamisen. Seurakuntaneuvoston päätöksellä 16.5.2023 § 39 ei ole ratkaistu eikä voitukaan ratkaista edellä tarkoitettuja kysymyksiä kirkon avioliittokäsityksestä ja kirkollisista toimituksista.

Valituksessa on vaadittu seurakunnan tilojen käyttöä koskevien päätösten kumoamista toimivallan ylityksen perusteella. Valituksessa on kuitenkin kysymys siitä, mikä kirkon uskonnonvapauteen liittyvä avioliittokäsitys huomioon ottaen on seurakunnan tilojen sallittu käyttötarkoitus. Hallinto-oikeus katsoo, että sellainen kysymys ei kuulu ratkaistavaksi hallintolainkäytön järjestyksessä.

Seurakuntaneuvoston päätöksen 16.5.2023 § 39 mukaan seurakuntaneuvosto on päättänyt seurakunnan tilojen käytöstä yhdessä kirkkoherran kanssa. Kun otetaan huomioon edellä selostetut seurakuntaneuvoston toimivaltaa koskevat kirkkolain säännökset ja kirkkojärjestyksen 14 luvun 2 §:n 1 momentin toimivaltaa koskeva säännös, seurakuntaneuvostolla on ollut toimivalta tehdä päätös kyseisessä asiassa. Seurakuntaneuvosto ei ole valittajien esittämän perusteella myöskään käyttänyt päätöstä tehdessään sille kirkkolain ja kirkkojärjestyksen mukaan kuuluvaa harkintavaltaa väärin niin, että se olisi kirkkolain 24 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ylittänyt toimivaltansa.

Sillä, että korkein hallinto-oikeus oli valituksessa mainitussa pappisvirassa toimimista koskeneessa vuosikirjaratkaisussaan katsonut, ettei tuomiokapituli

ollut toiminut lainvastaisesti antaessaan hiippakunnan papistoa ohjatessaan ja valvoessaan kirkkolain 5 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua varoituksen papille, joka oli vihkinyt samaa sukupuolta olevan parin, ei ole oikeudellista merkitystä ratkaistaessa, onko seurakuntaneuvosto voinut yhdessä kirkkoherran kanssa päättää seurakunnan tilojen käytöstä.

Valituksenalainen päätös ei myöskään ole valittajien esittämän perusteella kirkkolain 24 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla lainvastainen, joten seurakuntaneuvosto on voinut hylätä valittajien oikaisuvaatimuksen. Kirkollisvalitusta hallinto-oikeudelle ei voida tehdä tarkoituksenmukaisuusperusteella. Valitus on siten hylättävä.

Täytäntöönpanon kieltämiseen ei ole ilmennyt aihetta.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Kirkkolaki 24 luvun 16 § (1274/2003), 25 luvun 1 § 1 mom (1054/1993) ja 5 § (1274/2003) 1 mom

Hallintolaki 6 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 127 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (HOL kirkollisvalitus evlut kirkko).

Tiedoksiantovelvoite

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 94 §:n sekä hallintolain 56 §:n 2 momentin ja 68 §:n 1 momentin mukaan on valituskirjelmän ensimmäisen allekirjoittajan Henri Vettenrannan tämän päätöksen tiedoksi saatuaan ilmoitettava siitä valituskirjelmän muille allekirjoittajille. Jos hän tämän laiminlyö, hän on velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä tai sen viivästymisestä aiheutuneen vahingon, sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun ja muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi.

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet
Virpi Ikkela, Tuula Pääkkönen (t) ja Mika Paavilainen.

Esittelijäjäsen

Mika Paavilainen

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu ja tulostettu hallinto-oikeuden
asianhallintajärjestelmästä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	Valituskirjelmän ensimmäiselle allekirjoittajalle tavallisena tiedoksiantona sähköpostitse Oikeudenkäyntimaksu 270 euroa, valittajat yhteisvastuullisesti Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa
Jäljennös	Pitäjänmäen seurakunnan seurakuntaneuvosto Päätöksestä on julkaistava ilmoitus kirkkolain (652/2023) 12 luvun 13 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla.